

KRISTIAN IV OG LAUGENE

at en flerhet av laug paa grund av gammel sedvane har holdt fast ved det bestemte mesterantal som f. eks. Kristianiaguldsmedene, hænder det ikke saa sjelden i denne overgangstid at laugene kan opnaa endog kongens konfirmation paa at bli sluttede. Og eftersom tiden gaar og de gamle forordninger fra 1621—22 begynder at utviskes i erindringen, blir det stadig hyppigere. Edvardsen fortæller i sin Bergens beskrivelse, at byens bartskjæreres antal var fastslaaet til 9, og at skomakernes ikke maatte overskride 30 stykker. Bergens bakere som av Frederik III opnaar en ny skraa i 1648, faar her fremdeles tilladelse til at utgjøre et bestemt antal¹, og da borgermester og raad i Kristiania i 1662 anordner et slagterlaug, blir antallet fastsat til 8². Nu er man visselig allerede paa dette tidspunkt begyndt saa smaat at skille mellem de forskjellige arter av laug, hvorved nogen netop i denne henseende kan opnaa større indrømmelser. Det gjælder f. eks. bartskjærerne og til en viss grad ogsaa guldsmidene, men forøvrig viser de sluttede laug i denne tid kun tilbakemeldet til laugsautonomi. Mestrene har med stort held forstaat at monopolisere næringen for bestemte, ikke særlig talrike familier. For den som stod utenfor og ikke var saa heldig at bli giftet ind i de foretrukne familier, kunde det ofte se ganske haabløst ut. Avgiftene var steget utrolig; saaledes skal det ifølge Edvardsen, ha kostet 2—300 riksdaler at komme med i Bergens bartskjærerlaug, men skedde ikke betalingen i direkte penger, maatte den nye mester ut med store omkostninger til gjestebud og lignende, trods forbud fra kongens side. Paa dette omraade hadde tilstanden ikke forbedret sig og det kan til belysning av forholdet mestrene imellem ha sin interesse at citere en passus i guldsmidlaugets

¹ N. R. Registr. IX s. 52. ² Raadstueprotokol f. Kra. nr. 2, s. 16